

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrta leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zaprte reklamacije so poštnine proste.

Svindel liberalno - narodne stranke z našimi vinorejci. Uničujoča sodba poljedeljskega ministrstva o liberalni vinarski zadrugi v Celju.

Pred par meseci se je liberalna vinarska zadruga v Celju obrnila na razne naše pristaše, da bi sodelovali pri tej zadrugi. Previdni naši niso verjeli sladkim besedam, hoteli pa so se vendar poučiti, koliko resnice je na velikem kričanju liberalne stranke, s katerim so oživili vinarsko zadrugo.

Pozvedeli smo sledeče, kar s tem predajemo javnosti, zlasti zanimiv odlok poljedeljskega ministrstva s primernim tolmačenjem iz večše roke.

Maločasa pred deželnozborskimi volitvami je celjska liberalna zadruga zveza, prav za prav narodno-liberalna stranka, osnovala vinarsko zadrugo v Celju, katere delokrog obsega okrajni glavarstvi Celje in Brežice. Liberalci so trobili v svet, da so poslanci S. K. Z. krivi nizkih cen, najbrže tudi lanske dobre letine, ki je povzročila padanje cen; našli pa niso kalinov, ki bi se jim vsedli na take bedastoče. Ob enem so osnovali vinarsko zadrugo v Celju z velikim hrupom, vse vinorejce brez razlike strank vabili v njo in bobnali po celim Spod. Štajerskem.

Žal se je našlo tudi nekaj pristašev S. K. Z., ki še vedno niso prepričani, da liberalna stranka pri njenih delih nikdar ne vodi resna skrb za ljudski blagor, ampak le strankarska strast najgrše oblike ter lov za glasovi pri volitvah; celo v odbor so dobili nekaj pristašev S. K. Z., ki so seveda le za štafazo. Cela truma liberalnih agitatorjev je lovila člane zadruge po vinorodnih krajih; pri tem lovu pa so posebno povdarjali, da je zadruga delo liberalne stranke, oziroma zadruga zveze celjske, ki je orodje liberalne stranke, tudi so pridno udrihali po poslancih S. K. Z., češ da ne skrbi za vinorejce.

Med tem časom se je snovala zadruga, pa tako pomanjkljivo, otročje naivno, brez finančne podlage, brez strokovnjakega znanja, ne meneč se za nevarnost, kateri so zadrugarji izpostavljeni, da to imenujemo nevarnost brezvestno igre z ljudskim premoženjem. Seveda ker se liberalcem ni šlo za resno delo, ampak le za agitacijo proti S. K. Z.! Prvi korak je bil, da so šli beračiti za podporo (menda kar 100.000 K) k vladi! Pri vladi beračijo tisti gospodje liberalci, ki so še nedavno očitali ljubljanski zadrugi zvezi, da dobiva od ministrstva prispevek par tisoč kron za režijske stroške svoje gospodarske organizacije. To je prav pristno

liberalno ovinkarstvo! — Poljedeljsko ministrstvo je prešturalo prošnjo vinarske zadruge v Celju ter po strokovnjakih dalo preiskati življenske pogoje te liberalne zadruge.

Po temeljitih pozvedbah je ministrstvo prošnjo vrnilo zadrugi z odlokom, kateri je naravnost uničevalen za te liberalne zadrugarje, s katerim je izrečena smrtna obsodba nad tem podjetjem.

Prilobimo ta odlok poljedeljskega ministrstva doslovno:

Odlok c. kr. poljedeljskega ministrstva od 5. sušca 1909 št. 6612/A. M. radi prošnje 1. spodnještajerske vinarske zadruge za podporo se glasi:

„Poljedeljsko ministrstvo je pripravljeno, prošnjo blagohotno upoštevati in sploh res dobro fundirane kletarske zadruge v slovenskem delu Štajerske podpirati.

„Izključeno pa je, da bi ministrstvo dalo obratno glavnicu, katero naj si zadruga na temelju svojega članstva dobi pri zadrugi zvezi, dati se more k večjem prispevek k režiji za prvi začetek in sicer znesek, ki ne presega 15 do 20% osnovnih stroškov, če tudi dežela temu primeren znesek prispeva.

„Predno pa se sploh more prošnjo v pretres vzeti, treba si je biti na jasnem o formalnih podlagah tega podjetja, vrh tega se nam mora dati pripomočke, da se more presoditi, ali bode podjetje moglo prosperovati.

„Pri prošnji pa manjkajo pravila zadruge, v pravih bi se moralo določiti, da mora vsak zadrugi svoj izdelek (vino) izročiti zadrugi v svrhu razpečevanja, prošnji manjka seznam o članih, njih poklicu in velikosti vinograda, manjka seznam, koliko deležev se je podpisalo, koliko vplačalo; manjka celo vsak preračun, koliko se bode invertiralo (zazidalo, nakupilo posod i. t. d.), manjka preračun rentabilnosti (kako se bo podjetje rentiralo), ker bi se moralo v ta namen naznaniti, koliko in kakšno vino, po katerih cenah se bo vino kupovalo oziroma prodajalo, ni povedalo, koliko režije bo približno, koliko se bo plačevalo za obresti in amortizacije osnovne glavnice itd. Tudi manjka načrta, kako se bodo pokrili stroški, ki ne bodo pokrili z lastnimi deleži oziroma z državo in deželno podporo.

„Tako borni podatki vzbujajo celo strah, da podjetje po vsem tem ne bo moglo v nobenem oziru prosperovati.

„Sumljiva je mala lastna glavnicu (deleži), ki mora naj 30% osnovnih stroškov znašati, ako se hoče podporo zahtevati; ravnotako je sumljiv namen, lastne kupčije delati (t. j. ne na račun zadrugarjev, ampak na lasten račun) kar pomeni za zadrugo velik riziko.

„Na prevzeto vino zadrugarjev bi se moralo previdno nekaj na račun dati zadrugi in vino le v komisiji (t. j. na račun zadrugarja) prodajati.

„Tudi je sumljiv namen, gostilniško koncesijo si pridobiti, kajti potem sodeč zadruga neče stopiti v kupčijsko zvezo s pošteno veliko vinsko trgovino, ampak se hoče z njo v boj spustiti brez dovolj varne podlage; vrh tega hoče nase vzeti nevarnost točenja vina ter hoče svoj zelo nezrel načrt opirati le na tujo podporo. „Taka podpora ne more in ne sme nikdar biti bistvena podlaga za gospodarski temelj kmetijske produktivne zadruge.

„Samo tedaj se sme riskirati gostilniški obrt, če so razmere izredno ugodne in če ima zadruga močno finančno podlago in če jo vodijo v kupčiji dobro izšolane moči.

„Zadrugo kakor to v Celju se mora pred tem resno svariti, ker nima dovolj finančne podlage, priporočila se ji, da se pouči o usodi kletarske zadruge na Dunaju, ki je tudi koncesije za gostilne imele (pa je žalostno propadla in zadrugnike hudo na premoženju oškodovala — opomba urednika).“

Tako je govorilo poljedeljsko ministrstvo. — Hujše zausšnice pač ne morejo dobiti liberalni gospodarski organizatorji!

Pozivljamo vse svoje somišljenike, naj ljudstvo svare pred to zadrugo in naj vinorejce pravočasno opozorijo, da se obvarujejo škode. Svoj denar morejo dobiti nazaj in se rešiti jamstva kot zadrugniki, če takoj odpovedo svoj delež; seveda so liberalci že vedeli, da bo njih lumparija prišla na dan, zato so v pravih menda določili, da odpovedane deleže izplačajo šele tri leta po odpovedi.

Omenimo še, da imata glavno besedo pri tej zadrugi bivša propala kandidata B. Kunej iz Zalea in Ivan Malus ter nekaj Bizeljčanov. Dotični Bizeljčani naj raje gledajo, da v življenje spravijo pred štirimi leti osnovano vinorejsko zadrugo v Brežicah, ki še danes ni pričela poslovati. Stara stvar je pač, da liberalna podjetja ne prosperujejo, ker so liberalci povsod preobsestni, da bi za druge skrbeli. Liberalni večji posestniki dobro prodajo svoje vino, od malega kmeta pokupijo vino po nizki ceni pa ne za zadrugo, katere odborniki so, ampak sami za sebe.

Ako sedaj mali vinorejci ne bo sprevideli, da ga liberalci le izkoriščajo, potem mu pač ni mogoče več pomagati. Somišljeniki poučujte ljudstvo!

Slov. kmečka Zveza ima v programu povzdigo zadrugarstva, zoper katero so se kranjski liberalci skozi dvajset let borili, posebno pospeševanje snovanja produktivnih kmetijskih zadrug; naša gospodarska centrala, Zadruga Zveza

PODLISTEK.

Gospod poročnik.

(Slika iz vojaškega življenja.)

(Dalje.)

Kakor blisk, je bil Lojzek pod mizo, ko je zagledal svojega stotnika. Tinec pa, vzpodbujen po prijateljevem vzgledu, je celo zlezal po drugi strani mize ven in z opazko: „Grem po nekaj“, zginil iz sobe. Nek dober instinkt ga je gnal na dvorišče, ne na cesto, od koder je prišel na nek vrt. Tu se je čutil varnega in se vstavil.

Tuji častnik postane zbežan.

„Kaj ti je, kolega“, vpraša sočutno Lojzeku.

„Nič — nič“, zastoče ta izpod mize. „Krč, strašen krč v nogi! O jej, o jej!“

„Nu, to preide. Za vsak slučaj ti pošljem zdravnika. Pri nas je v sobi.“

„Hvala, hvala — ne pošiljaj nikogar!“ — zavpije Režibabo. „Ne trudi se, že preide, poznam to. Ne daj se zadrževati! Pridem takoj za teboj!“

Torej na svidenje! Pa brž pridi! Bom te javil!“

Poročnik odide.

Za Lojzeka je bil to že skrajni čas. Ali kako uiti? Ko je počenil pod mizo, so mu počile teane hlače na najbolj občutljivem mestu. Z rešilnim plaščem pa je Tinec zginil.

Ampak, dolgo premišljevali ne kaže. Konečno bi se v resnici prišel doktor. Vstane teraj in zakrivaje si z roko rano svojih hlač, gre k vratom. Buren smeh vojakov mu je v ovacijo. Nekdo še mu zakliče:

„Gospod poročnik, polovico brk ste pozabili! Tam pod mizo leže!“

Režibabo plane iz sobe.

Strašanski krik.

V naglici je podrli krčmarja in mu razbil vse, kar je nesel v oficirsko sobo ter še mu pchodil kurje oko.

Našega junaka je sicer to prav malo zaskrbelo, ampak je dirjal naprej, da pride na pravo, čim prej. Ako bi storil tako, kakor prijatelj Zvorce, da je bežal na dvorišče, bilo bi vse dobro. Tako pa se je na nesrečo obrnil na cesto. Komaj je bil zunaj, že ga je prišla patrolja, ki mu je prišla ravno naproti. Vedil jo je feldvebel, ki je bil prej v gostilni. Gospoda poročnika, plemenitega Slavičijjuda z raztrganimi hlačami so odvedli na stražo.

Kaj vse je moral siromak tu pretrpeti. Vojaki so se mu rogali, hodili mimo njega, mu saluterili in delali dovpite. „Gospod poročnik“, poroga se rekdo iz tople. „Kje ste pa pustili polovico brk? Ste je zgubili v bitki, ali morebiti celo zastavili?“

Jezno vrže Režibabo še drugo polovico stran.

„Veste kaj, gospod poročnik“, reče drugi. „Na vašem mestu bi si osnoval trgovino s perilom. Saj nosite itak na sebi že celo izložbo.“

Pri tem kaže na raztrgane hlače.

„Četa desno glej“, poveljuje zopet nek drugi in vsi mu pokažejo dolge nosove.

„Kdo pa smo prav za prav, če smem vprašati?“ reče podčastnik, poveljnik straže.

Lojzeku je bilo že vse eno, kaj se zgodi, zato reče jeznost:

„Sluga poročnika Pečkega. Cela stvar je bila šala. — Tako sedaj veste!“

„Kaj, sluga?“ zakličejo drugi okrog. „Slugi pride na um kaj takega?“

Med tem pride službojoči častnik.

Režibabo spozna v njem dobrega prijatelja njegovega gospoda.

Podčastnik javi častniku, kaj se je zgodilo.

„Kaj za Boga, Lojzek, vganjate neumosti tod okrog?“ reče smeje k jetniku in njegovi opravi.

Režibabo reče osrčen:

„Eno uro poročnik — potem rad umrjem!“

Častnik se laskavo nasmehne.

„Nu, seve! — Rad verjamem. Ampak — neumna reč to!“ zamomlja nato.

„Podčastnik!“ reče čez nekaj časa. „Ta dogodek ni treba javiti v vašem jutranjem poročilu. Naredim sam! Razumete?“

„Na službo, gospod poročnik!“

Dajte mi papir in svinčnik!“

Korporal mu prinese oboje in poročnik piše:

„Ljubi Pečko! Tvoj sluga je naredil veliko bedarijo.

Hotel je nekoliko poigrati poročnika in je naredil v tvoji uniformi izlet v našo vas. Tu so ga prijeli in zaprli. Hočem stvar poravnati. Pošlji torej njegovo obleko in listič sem na stražo, da ga izpusti!“

To pismo da podčastniku z ukazom:

„Ordonane naj nese takoj ta listič gospodu poročniku Pečki v sosečno vas. Jetnik ostane tukaj, dokler od tam ne dobite drugih ukazov. Ste razumeli?“

„Na službo, gospod poročnik!“

Častnik odide. Za nekaj minut tudi ordonane. Režibabo ni vedel, kako se stvar izteče, vendar mu je bilo tukaj zelo neprijetno. Ko je moštvo sedelo krog njega in je podčastnik nekaj pisal pri mizi, je planil skozi napol odprta vrata na svobodo.

„Gospod poročnik! Lojzek! Lojzek!“ začuje klice za seboj.

Bil je Tinec, ki se je potikal skrivaj krog straže.

„Ti, mesečno tele ti, čemu si mi odbežal?“ se razjari Režibabo.

(Konec prihodnjih.)